

Höglundaskolan
Parkgatan 17
852 38 Sundsvall

2011-05-20

Dnr 43-2010:5018

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Höglundaskolan
i Sundsvalls kommun

2011-05-20

1 (4)

Dnr 43-2010:5018

Rektorerna
Markus Nordenberg och Thomas Wiman
Höglundaskolan
Parkgatan 17
852 38 Sundsvall

markus.nordenberg@skola.sundsvall.se
thomas.wiman@skola.sundsvall.se

Tillsyn i Höglundaskolan

Grundskola årskurs 6–9

Obligatorisk särskola årskurs 6–10

Helhetsbedömning

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Höglundaskolan och Sundsvalls kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

De lärare Skolinspektionen träffat på Höglundaskolan visar engagemang för eleverna. De uppger att det har förtroende för sina rektorer och är villiga att ta till sig nya arbetsätt för att öka undervisningens kvalitet och elevernas måluppfyllelse. På skolan bedrivs ett kvalitetsarbete där flera viktiga utvecklingsområden har identifierats. Trots detta behöver skolans kvalitetsarbete förbättras, inte minst med tanke på de vikande kunskapsresultaten. Som ett led i det arbete behöver rektorerna se till att kvalitetsarbetet omfattar samtliga ämnen och på ett tydligare sätt leda kvalitetsarbetet på skolan, d.v.s. följa upp, utvärdera och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen.

Statistik visar att andelen elever behöriga till nationellt program i gymnasieskolan och genomsnittligt meritvärde vid Höglundaskolan är något högre än motsvarande siffror

2011-05-20

2 (4)

Dnr 43-2010:5018

för genomsnittet i Sundsvalls kommun men lägre än riksgenomsnittet. Trenden för Höglundaskolan avseende andelen elever behöriga till nationella program och andel elever som når målen i alla ämnen är negativ medan trenden för det genomsnittliga meritvärdet pekar något uppåt. Vidare visar skolans betygsresultat över tid att pojkar-na når lägre resultat än flickorna. Till de ämnena med lägst måluppfyllelse hör mate-matik, biologi, fysik och kemi. I ämnena fysik och kemi når 26 procent av eleverna respektive 16 procent inte målen för ämnet.

Sammantaget indikerar de kunskapsresultat som Skolinspektionen tagit del av samt bristen i uppföljning och utvärdering av samtliga ämnen att elevernas kunskapsresultat behöver förbättras. En högre grad av elevinflytande i undervisningen och anpassning av undervisningen kan ge bättre motivation och förutsättningar för eleverna att nå målen för utbildningen. Likaså behöver arbetet med särskilt stöd, åtgärdsprogram samt vidtagna stödinsatser utvärderas och ytterligare åtgärder vidtas i syfte att öka målupp-fyllelsen.

Tillsynen visar att den obligatoriska särskolan vid Höglundaskolan är en verksamhet som drivs av en engagerad och samspelt personal som har elevernas kunskapsmål i fokus. Rektorn som ansvarar för den obligatoriska särskolan måste dock ta ett tydligare ansvar för verksamheten och arbeta med att ta fram rutiner för uppföljning och utvär-dering, också av denna skolforms resultat. Vidare behöver de individuella utvecklings-planerna med skriftliga omdömen förbättras. Några kunskapsresultat för elever i den obligatoriska särskolan har inte redovisats. Det är av största vikt att dokumentation av elevernas kunskapsutveckling även görs i den obligatoriska särskolan.

Skolinspektionen har i tillsynen av Höglundaskolan identifierat följande brister som ska åtgärdas avseende grundskolan

- Alla elever ges inte möjligheter att nå lägst målen att uppnå i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, Lpo 94, 2.2 Kunskaper och Mål att uppnå i grundskolan, Kursplanerna).
- De individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen uppfyller inte författningarnas krav (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Rektorerna följer inte i tillräckligt stor omfattning upp skolans kunskapsresul-tat och andra resultat på grupp och skolenivå som en del i sitt utvecklingsarbete (2 kap. 2 § skollagen, 5 kap. grundskoleförordningen Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar).
- Lärarna vidtar inte tillräckliga åtgärder för att utveckla undervisningen så att den upplevs mer stimulerande och leder till utveckling för alla elever. Lärarna anpassar inte i tillräckligt hög grad undervisningen efter varje elevers behov,

2011-05-20

3 (4)

Dnr 43-2010:5018

förutsättningar, erfarenheter och tänkande (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer, Mål att sträva mot).

- Rektorer och lärare arbetar inte tillräckligt aktivt för att öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad (4 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande). Skolans ordningsregler måste följas upp, förankras och anpassas efter skolans förhållanden (6 kap. 8 b § Grundskoleförordningen, Lpo 94 2.1 Normer och värden, Riktlinjer).
- Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav (14 a kap. 8 § skollagen, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling).
- Språkvalet vid skolan uppfyller inte författningarnas krav (2 kap. 17–18 §§ grundskoleförordningen).
- De åtgärdsprogram som utarbetas på skolan uppfyller inte alltid förordningens krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Alla elever som är i behov av särskilt stöd får inte det stöd de behöver för att nå målen för utbildningen. Vidare får inte alla elever som har behov av studiehandledning på modersmålet det stöd de har rätt till (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 2 § och 4–5 §§ grundskoleförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilaga 2.

Skolinspektionen har i tillsynen av Höglundaskolan identifierat följande brister som ska åtgärdas avseende den obligatoriska särskolan

- De individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen inte uppfyller författningarnas krav (7 kap. 1 § sarskoleforordningen).
- Rektorn följer inte upp och utvärderar den obligatoriska sarskolans resultat i tillräckligt stor utsträckning. Skolan måste dokumentera kvalitetsarbetet i enlighet med författningarnas krav. (2 kap. 2 § skollagen, Lpo 94 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar).
- Skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav (14 a kap. 8 § skollagen, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling).

Bedömningarna redovisas i bilaga 3.

2011-05-20

4 (4)

Dnr 43-2010:5018

Rektorerna och Sundsvalls kommun har ansvar för att skolans brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre från den dag beslutet för Sundsvalls kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorerna och Sundsvalls kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I samband med redovisningen begär Skolinspektionen in en sammanställning av samtliga kunskapsresultat för den obligatoriska särskolan för att kunna bedöma verksamhetens måluppfyllelse.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredarna Mårten Olsson och Sara Lyrenäs samt undervisningsrådet Eva Edlund.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Stina Johansson
Utredare/Föredragande

Bilagor:

Bilaga 1	Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan
Bilaga 2	Tillsynsprotokoll och bedömningar för grundskolan
Bilaga 3	Tillsynsprotokoll och bedömningar för den obligatoriska särskolan

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Sundsvalls kommun under våren 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Höglundaskolan den 13 och 14 april.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett kommunbeslut. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: måloppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö samt enskild elevs rätt. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Höglundaskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Höglundaskolan intervjuades rektorerna, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Tillsyn & granskning](http://www.skolinspektionen.se/Tillsyn_&_granskning)).

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Höglundaskolan

Höglundaskolan	Antal elever
Grundskola	477
Särskola	32

Källa: Skolans rektor

Höglundaskolan ligger i centrala Sundsvall och ingår i kommunens södra skolområde. Verksamheten omfattar grundskolans årskurser 6–9 och obligatorisk särskolans årskurser 6–10. Vid skolan finns även en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp. Grundskolans klasser är åldershomogena medan den särskilda undervisningsgruppen och särskolan är åldersblandad.

Grundskolans personal är organiserad i två arbetsenheter med två arbetslag i vardera med ansvar för årkurs 6–7 respektive 8–9. Skolan leds av två rektorer som ansvarar för var sin arbetsenhet. Utöver detta ansvarar en rektor för särskoleverksamheten och den andra rektorn för den särskilda undervisningsgruppen. En av rektorerna har nyligen tillträtt sitt rektorsuppdrag vid Höglundaskolan och den andra rektorn har under en period varit ensam rektor vid skolan.

Tillsynsprotokoll för Höglundaskolans grundskola

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och
utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygghet och studiero

Enskild elevs rätt

Bedömning och betyg

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att alla elever i grundskolan inte ges möjligheter att nå lägst målen att uppnå i samtliga ämnen.

Författningsstöd:

2 kap. 6 § grundskoleförordningen, Lpo 94, 2.2 Kunskaper och Mål att uppnå i grundskolan, Kursplanerna

Motivering:

Offentlig statistik visar att år 2010 var andelen elever behöriga till nationellt program i gymnasieskolan och genomsnittligt meritvärde vid Höglundaskolans grundskola något högre än motsvarande siffror för genomsnittet i Sundsvalls kommun lägre än riksgenomsnittet. Det genomsnittliga meritvärdet var år 2010 196,6 jämfört med rikets 208,8. Flickornas genomsnittliga meritvärde var 218, 5 medan motsvarande siffra för pojkarna var 176,3. Andelen elever behöriga till gymnasieskolan var år 2010 85 procent. Till de ämnena med lägst måluppfyllelse hör matematik, biologi, fysik och kemi. I ämnena fysik och kemi når 26 respektive 16 procent av eleverna inte målen för ämnet.

Skolinspektionen kan konstatera att skolans betygsresultat över tid visar att pojkarna når lägre resultat än flickorna. Skolinspektionen kan också notera att trenden för Höglundaskolan avseende andelen elever behöriga till nationella program i gymnasieskolan och andel elever som når målen i alla ämnen är negativ. Trenden för det genomsnittliga meritvärdet pekar något uppåt.

Skolan har deltagit i det nationella ämnesprovet i biologi för årskurs 9. Skolinspektionen konstaterar att 65 procent av eleverna har lika slutbetyg som provbetyg medan 30 procent har högre slutbetyg än provbetyg. I matematik fick 42 procent högre slutbetyg än provbetyg. Motsvarande siffror för svenska och engelska var 15 procent.

Sammantaget indikerar de kunskapsresultat som Skolinspektionen tagit del av samt bristen i uppföljning och utvärdering av samtliga ämnen att elevernas kunskapsresultat behöver förbättras. Skolan behöver också förbättra sitt systematiska kvalitetsarbete och analysera måluppfyllelsen i alla ämnen.

En högre grad av elevinflytande i undervisningen och anpassning av undervisningen kan ge bättre förutsättningar för eleverna att nå målen för utbildningen. I det sammanhanget är arbetet med att informera om samt att förklara målen för undervisningen för eleverna viktigt. Likaså behöver arbetet med särskilt stöd, åtgärdsprogram samt vidtagna stödinsatser utvärderas och ytterligare åtgärder vidtas i syfte att öka måluppfyllelsen.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen inte uppfyller författningarnas krav.

Författningsstöd:

7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

Skolans rektorer uppger att det i samband med utvecklingssamtalen upprättas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen för alla elever. Skolinspektionen har tagit del av exempel på skolans planer. Några av de inkomna planerna innehåller endast skriftliga omdömen och saknar den delen av planen som ska sammanfatta de insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. I vissa av exemplen saknas skriftliga omdömen i en del av de ämnen eleverna får undervisning i.

De skriftliga omdömena består av en rad olika påståenden för varje ämne om *elevernas sociala utveckling/normer och värden/ elevers ansvar och inflytande* samt ett antal uppräknade mål för elevernas kunskapsutveckling. Vid påståendena finns tre alternativ för läraren göra bedömningar genom att kryssa i hur ofta eleven lever upp till påståendet; *sällan, ofta eller alltid*. Vid målen för elevens kunskapsutveckling kryssar läraren i om och i vilken utsträckning eleven nått målet för varje beskriven förmåga. Till detta finns även utrymme för läraren att i fri text lämna råd för kunskapsutveckling i ämnet. Vissa kommentarer är väl utvecklade och ger tydliga råd till hur elevens kunskapsutveckling kan stödjas. Men i flera fall handlar kommentarerna om hur eleverna jobbat på lektionerna eller hur eleverna är som personer, och saknar i flera fall tydliga kopplingar till kursplanernas mål.

En av rektorerna har beslutat att de "sociala påståendena", vilka är grundade på de strävansmål som återfinns i läroplanen, ska finnas med i elevernas individuella utvecklingsplaner. Syftet med påståendena är enligt rektor att skapa ett diskussionsunderlag inför utvecklingssamtalen. Eleverna uppger i intervju att de uppfattar de "sociala påståendena" som mål att uppnå och att de upplever att de är svårt att förstå och hur lärarna gör sina bedömningar utifrån påståendena. Av lärarintervjun framkommer att lärarna har olika syn på hur de bedömer eleverna utifrån de "sociala påståendena". Skolinspektionen vill påpeka att det är viktigt att skolan tydliggör för eleverna vilka mål som gäller för respektive ämne och vilka mål som finns i läroplanen och hur målen hänger samman med undervisningen. Vidare vill Skolinspektionen påminna skolan om att läroplanens mål att sträva mot är formulerad så att det är skolan som ska sträva efter att varje elev utvecklar olika förmågor såsom ansvar och inflytande. Detta innebär att skolan har ett ansvar att ge alla elever förutsättningar att utveckla dessa förmågor.

Skolinspektionens bedömning är att rektorerna måste försäkra sig om att de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen uppfyller de krav som förordningen ställer. Lärarna behöver se till att eleverna får omdömen i varje ämne de får undervisning i. Kommentarer om elevernas kunskapsutveckling behöver tydligare kopplas till målen för ämnet för att ge elever och vårdnadshavare tydlig information om elevens kunskaper i förhållande till respektive ämne. Vidare ska planen innehålla en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

För stöd i arbetet se Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen (SKOLFS 2009:16).

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektorerna måste ta ett tydligare ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat. Skolan måste dokumentera kvalitetsarbetet i enlighet med författningarnas krav.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § skollagen, 5 kap. grundskoleförordningen, Lpo 94 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar

Motivering

I Höglundaskolans kvalitetsredovisning behandlas de olika lärområden som skolan arbetat med det gångna läsåret. Där framkommer att skolan gjort vissa utvärderingar av de mål som uppställts för varje lärområde. Dokumentet innehåller dock inte en fullständig bild över måluppfyllelse eftersom det saknas en redogörelse för i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats. De resultat som redovisas är andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan, genomsnittligt meritvärde för årskurs 9 samt resultaten av de nationella proven. I övriga ämnen och årskurser görs inga sammanställningar och utvärderingar av elevernas kunskapsutveckling och kunskapsresultat.

Skolan har identifierat brister i måluppfyllelse, skillnader i resultat mellan könen och sambandet mellan betyg och erhållna resultat på nationella prov. De åtgärder som beskrivs för att öka måluppfyllelsen är ofta kortfattade och ibland oklara. Ibland framgår det att skolan ska fortsätta på samma sätt som tidigare och ibland att resultaten kommer att diskuteras vidare i ämneslaget utan att konkreta åtgärder beskrivits.

Av intervjuer med skolans personal framkommer att de diskuterar resultaten och är bekymrade över den vikande måluppfyllelsen men att de upplever det som svårt att komma vidare i utvecklingen. Vidare framkommer i intervjuer att skolan saknar rutiner för att systematiskt följa upp och utvärdera de särskilda stödinsatser som ges vid skolan, på grupp- och skolnivå.

Det är en rektors roll att leda kvalitetsarbetet och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Det är Skolinspektionens uppfattning att rektorerna vid Höglundaskolan tillsammans med personalen mer systematiskt behöver följa upp och utvärdera skolans resultat så att både väl fungerande insatser synliggörs men också så att förbättringsinsatser tydliggörs och åtgärder för utveckling kan vidtas. Dokumentationen av detta kvalitetsarbete behöver förbättras för att kunna vara det stöd i utvecklingsarbetet det är tänkt att vara.

Enligt den nya skollagen (2010:800), som ska tillämpas från och med den 1 juli 2011, krävs inte att skolan ska upprätta en kvalitetsredovisning. Däremot ska skolan bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som även ska dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att lärarna behöver vidta åtgärder för att utveckla undervisningen så att den upplevs mer stimulerande och leder till utveckling för alla elever. Skolinspektionen bedömer också att lärarna i högre grad behöver individanpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Författningsstöd:

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer, Mål att sträva mot

Motivering:

Vid intervjuer med rektorerna och elever framkommer att det varierar om undervisningen individanpassas och om eleverna upplever undervisningen stimulerande. En av rektorerna uppger att ett av skolans utvecklingsområden är att på ett bättre sätt kunna utmana och stimulera de elever som med lätthet når målen. Att se över lärmiljön, den fysiska klassrumsmiljön och utveckla de pedagogiska diskussionerna kring lärande är andra utvecklingsområden enligt rektorn. Eleverna uppger att lärarna engagerar de svagare eleverna mindre och att man själv måste vara motiverad om man ska lyckas. Eleverna lyfter problemet med stora klasser och att de inte alltid får den hjälp av lärarna som de behöver. Några elever anser att det är svårt att nå längre än betyget godkänt, eftersom de inte får hjälp av lärarna att komma vidare. Om eleverna ber om extra utmaningar får de oftast fler uppgifter av samma slag som de tidigare arbetat med, uppger de.

Lärarna behöver vidta åtgärder för att utveckla undervisningen så att den upplevs mer stimulerande och leder till utveckling för alla elever. Lärarna behöver också i högre grad individanpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter

och tänkande. Rektorerna har ansvaret för att skapa förutsättningar för lärarna att utveckla undervisningen.

Bedömningsområde: Fokus på lärande**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att rektorerna och lärarna inte arbetar tillräckligt aktivt för att öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad.

Författningsstöd:

4 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 2. 3 Elevernas ansvar och inflytande

Motivering:

Tillsynen visar att skolans arbete med att utveckla elevernas kunskap om demokratins principer och deras förmåga att arbeta i demokratiska former behöver förbättras, trots att formella former för elevråd, klassråd och elevskyddsombud finns på skolan. Lärare uppger att klassråden fungerar olika bra i olika klasser och att det finns utrymme för förbättringar. De elever som Skolinspektionen intervjuat uppfattar att elevrådet inte har möjlighet till något inflytande av betydelse i de frågor som berör dem.

När det gäller undervisningens innehåll visar intervjuerna att inflytandet är begränsat. Lärarna uppger att de saknar goda exempel på hur de ska arbeta med elevinflytande i vardagen. Vidare uppger lärarna att det inte finns något riktigt engagemang på skolan för arbete med elevdemokrati och att de känner behov av kompetensutveckling på området. Även en av de intervjuade rektorerna uppger att personalen behöver förbättra arbetet med att stödja eleverna för att utveckla deras möjligheter till inflytande.

Skolinspektionen vill framhålla skolans ansvar att se till att eleverna stimuleras att engagera sig i sin egen utbildning. Genom att i högre grad informera om mål och uppmuntra eleverna att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen kan de utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att skolans ordningsregler måste följas upp, förankras och anpassas efter skolans förhållanden.

Författningsstöd:

6 kap. 8 b § Grundskoleförordningen, Lpo 94 2.1 Normer och värden, Riktlinjer

Motivering:

Vid Höglundaskolan finns ordningsregler. En av rektorerna uppger att reglerna tagits fram för några år sedan av skolrådet, där lärare, föräldrar och ett fåtal elever deltagit. Vid elevintervjun framkommer att eleverna inte uppfattar att de haft inflytande över reglernas framtagande och att de inte upplever att reglerna är förankrade bland dem.

Av intervjuer med elever, personal och rektorer framgår vidare att eleverna i varierande grad följer de överenskomna regler som finns utarbetade vid skolan samt att lärarna i varierande grad agerar när reglerna bryts. Skolans personal och elever behöver se över skolans regler tillsammans för att förankra dem och nå en större samsyn i syfte att nå en bättre efterlevnad av reglerna.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav.

Författningsstöd:

14 a kap. 8 § skollagen, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

Motivering:

Höglundaskolan har upprättat en likabehandlingsplan utifrån kraven i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagen upphörde att gälla den 1 januari 2009. Därefter gäller i stället 14 a kap. skollagen och den nya diskrimineringslagen. Enligt skollagen ska det upprättas en årlig plan mot kränkande behandling och enligt diskrimineringslagen ska det upprättas en likabehandlingsplan. Dessa planer kan slås samman till en.

I skolans plan beskrivs i allmänna ordalag insatser för det förebyggande arbetet. I planen framgår även hur personalen ska agera vid akuta situationer av kränkande behandling. Trots att skolan genomför viss kartläggning av barns och elevers uppfattning om den psykosociala miljön på skolan bland annat genom elevenkäter saknar planen en koppling mellan kartläggningen och de förebyggande och främjande insatser som ska påbörjas och genomföras under det kommande året. Vidare saknas en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i föregående års likabehandlingsplan har genomförts.

I arbetet med att förebygga kränkande behandling bör skolan regelbundet genomföra en kartläggning av såväl den egna verksamhetens organisation och arbetssätt som av barnens och elevernas trygghet och trivsel samt av deras uppfattning om förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Utifrån en analys av en sådan kartläggning ska skolan formulera mål för arbetet och vilka insatser som ska genomföras under året.

Av intervju med elever i grundskolan, rektorerna och skolans personal framgår att eleverna inte har varit delaktiga i att ta fram skolans plan. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska planen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

För stöd i arbetet se Skolverkets allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38).

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Undervisningstid och val

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att språkvalet inte genomförs i enlighet med grundskoleförordningen.

Författningsstöd:

2 kap. 17–18 §§ grundskoleförordningen

Motivering:

Eleverna vid Höglundaskolan har möjlighet att välja tyska, spanska eller franska som språkval. Eleverna kan som alternativ till ett modernt språk välja så kallad "bas" vilket innebär en blandning mellan svenska och engelska. Eleverna vid skolan har inte möjlighet att välja enbart svenska eller engelska. Enligt grundskoleförordningen ska eleven bland annat erbjudas svenska *eller* engelska som alternativ till moderna språk om eleven önskar det.

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektorena måste säkerställa att de åtgärdsprogram som utarbetas på skolan uppfyller förordningens krav.

Författningsstöd:

5 kap. 1 § grundskoleförordningen

Motivering:

Av de exempel på åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår att utformandet av åtgärdsprogram på skolan måste förbättras.

I flera fall är stödbehoven för allmänt beskrivna, vilket gör insatserna svåra att utvärdera. Vidare framgår det inte tydligt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. De insatser som beskrivs i programmen läggs i flera fall till stora delar på hemmet. I ett exempel framkommer att eleven riskerar att inte nå målen för ett visst ämne bland andra ämnen. Inom de åtgärder som beskrivs i programmet saknas stödinsatser beskrivna för det aktuella ämnet.

Skolinspektionen vill påpeka att av ett åtgärdsprogram ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas och utvärderas. För att åtgärdsprogrammet ska kunna fylla den funktion som är avsedd och uppfylla förord-

ningens krav är det viktigt att skolan arbetar vidare för en gemensam kunskap om hur mål och åtgärder kan formuleras så att åtgärdsprogrammen blir ett effektivt verktyg i skolans arbete med att hjälpa elever i behov av särskilt stöd. Skolan behöver också beakta ansvarsfördelningen mellan skolan och hemmet. Det är skolan som *ska* tillgodosäta elevens behov. Detta utesluter dock inte att någon åtgärd *kan* läggas på vårdnadshavaren och eleven.

För stöd i utformningen av åtgärdsprogram se Skolverkets allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektorerna måste se till att alla elever i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver för att nå målen för utbildningen. Vidare behöver rektorerna se till att alla elever som har behov av studiehundledning på modersmålet får det stöd de har rätt till.

Författningsstöd:

4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 2 § och 4–5 §§ grundskoleförordningen

I intervjuer med lärare, elevhälsoteam och rektorer framkommer att behoven av stödinsatser i vissa avseenden upplevs som större än elevernas tillgång till särskilt stöd. Personalen uppger att de ibland måste prioritera bort vissa elever som är i behov av särskilt stöd till förmån för andra elever. Resursbrist i form av tid och kompetens är anledningar som uppges vara orsaken till bristen på stöd. Rektorerna måste se till att alla elever som har svårigheter i skolarbetet ges det stöd de har rätt till.

Av intervju med rektorerna framgår att det finns elever på skolan som är i behov av studiehundledning på sitt modersmål men inte får det. Orsaken till detta är enligt rektorerna att skolan har svårigheter att rekrytera personal med rätt språkkompetens. Rektorerna tillsammans med huvudmannen behöver se till att alla elever som har behov av studiehundledning på modersmålet får det.

Tillsynsprotokoll för Höglundaskolans obligatoriska särskola

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

☐

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

☐

Lärarnas bedömning och utvärdering

☒

Rektorns ansvar för uppföljning och
utvärdering

☒

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

☐

Tillit till elevens förmåga

☐

Trygghet och studiero

☒

Enskild elevs rätt

Bedömning och betyg

☐

Undervisningstid och val

☐

Särskilt stöd

☐

Studie- och yrkesvägledning

☐

Avgifter

☐

Rektorns beslutsfattande

☐

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Kunskapsresultaten har inte kunnat bedömas på grund av bristande underlag.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § särskoleförordningen samt Kursplanerna

Höglundaskolan har inte redovisat en samlad bild av särskolans kunskapsresultat avseende de mål eleverna ska ha uppnått då skolgången avslutats i samtliga ämnen de får undervisning i. Särskolans kunskapsresultat har därför inte kunnat bedömas. Se vidare bedömningsområde, Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen inte uppfyller författningarnas krav.

Författningsstöd:

7 kap. 1 § särskoleförordningen

Motivering:

Skolinspektionen har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen. Flera av exemplen relaterar tydligt till kursplanernas mål och vilka kunskaper och förmågor eleven uppnått, särskilt i ämnena matematik, engelska och svenska. Omdömena för de estetiska och praktiska ämnena är mer kortfattade och saknar tydliga kopplingar till kursplanernas mål. I ett av exemplen saknas skriftliga omdömen i vissa av de ämnen eleven får undervisning i.

Skolinspektionens bedömning är att rektorn för särskolan måste försäkra sig om att de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen uppfyller de krav som förordningen ställer. Lärarna behöver se till att eleverna får omdömen i varje ämne de får undervisning i. Kommentarer om elevernas kunskapsutveckling behöver i vissa fall tydligare kopplas till målen för ämnet.

För stöd i arbetet se Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen (SKOLFS 2009:16).

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste ta ett tydligare ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat. Skolan måste dokumentera kvalitetsarbetet i enlighet med författningarnas krav.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § särskoleförordningen, Lpo 94 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar

Motivering

Höglundaskolans kvalitetsredovisning behandlar i en del verksamheten i den obligatoriska särskolan. I redovisningen redogörs för de olika lärområden som särskolan arbetat med det gångna läsåret. Där framkommer att skolan gjort utvärderingar av de mål som uppställts för varje lärområde.

Lärarna som undervisar i särskolan menar att de regelbundet diskuterar undervisningens kvalitet och elevernas måluppfyllelse tillsammans med rektor för särskolan. Vid tillsynstillfället fanns dock ingen sammanställning av elevernas resultat vare sig på individ- eller gruppnivå relaterat till läroplanens och kursplanernas mål. Därmed redovisas inte i vilken utsträckning de nationella målen har förverkligats eller vilka åtgärder som ska vidtas för att öka måluppfyllelsen.

Rektorn måste ta ett större ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat. Skolan måste dokumentera kvalitetsarbetet i enlighet med författningarnas krav. Skolövergripande sammanställningar och analyser av resultat är en förutsättning för att bedömningar ska kunna göras om verksamheten är utformad på ett sätt som ger eleverna förutsättningar att nå de nationella målen.

Enligt den nya skollagen (2010:800), som ska tillämpas från och med den 1 juli 2011, krävs inte att skolan ska upprätta en kvalitetsredovisning. Däremot ska skolan bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som även ska dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav.

Författningsstöd:

14 a kap. 8 § skollagen, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

Motivering:

Höglundaskolan har upprättat en likabehandlingsplan utifrån kraven i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagen upphörde att gälla den 1 januari 2009. Därefter gäller i stället 14 a kap. skollagen och den nya diskrimineringslagen. Enligt skollagen ska det upprättas en årlig plan mot kränkande behandling och enligt diskrimineringslagen ska det upprättas en likabehandlingsplan. Dessa planer kan slås samman till en.

I skolans plan beskrivs i allmänna ordalag insatser för det förebyggande arbetet. I planen framgår även hur personalen ska agera vid akuta situationer av kränkande behandling. Trots att skolan genomför viss kartläggning av barns och elevers uppfattning om den psykosociala miljön på skolan bland annat genom elevenkäter saknar planen en koppling mellan kartläggningen och de förebyggande och främjande insatser som ska påbörjas och genomföras under det kommande året. Vidare saknas en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i föregående års likabehandlingsplan har genomförts.

I arbetet med att förebygga kränkande behandling bör skolan regelbundet genomföra en kartläggning av såväl den egna verksamhetens organisation och arbetssätt som av barnens och elevernas trygghet och trivsel samt av deras uppfattning om förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Utifrån en analys av en sådan kartläggning ska skolan formulera mål för arbetet och vilka insatser som ska genomföras under året.

Av intervjuer framgår att eleverna inte har varit delaktiga i att ta fram skolans plan. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska planen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

För stöd i arbetet se Skolverkets allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38).